

Zdzisław Czeszejko

Z pobytu w Samarkandzie

Palestra 4/10(34), 82-84

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZDZISŁAW CZESZEJKO

adwokat

Z pobytu w Samarkandzie

Przy sposobności zwiedzania w ramach wycieczki „Orbisu” Samarkandy, miasta leżącego w Azji Centralnej a odległego o przeszło 3 000 km od Moskwy, postanowiliśmy spotkać się z adwokatami wykonującymi praktykę w tym mieście.

A oto garść informacji zaczerpniętych z tego spotkania.

Samarkanda, stolica obwodu o tej nazwie, znajduje się w Uzbeckiej SRR. Miasto liczy około 200 000 mieszkańców. Na terenie miasta funkcjonują trzy zespoły zrzeszające łącznie 28 adwokatów, przy czym zespół, z którym spotkaliśmy się, ma 14 członków. Adwokatów wykonujących praktykę indywidualnie nie ma.

Zarobki adwokatów kształtują się w granicach 800 — 2 500 rubli mies. i raczej nie spotyka się wypadków, w których przekroczyłyby one kwotę 3 000 rubli. Zarobki te, na tle wynagrodzenia sędziów i prokuratorów, które waha się od 900 do 1 200 rubli mies., stanowią stosunkowo wysokie wynagrodzenie (zaznaczyć tu należy, że w ogóle uposażenia podstawowe kształtują się w ramach 800 — 1 000 rubli mies.).

Z uzyskiwanego dochodu 8% przeznaczony jest na fundusz urlopowy. Skala podatkowa przy wynagrodzeniu do 1 500 rubli wynosi 8%, powyżej tej sumy — 13%, przy czym, zgodnie z zapowiedzią N. Chruszczowa, od 1.I.1961 r. wszelkie podatki od wynagrodzeń, a więc i od wynagrodzeń adwokackich, zostaną zniesione.

Adwokaci korzystają z wszelkich świadczeń społecznych (ubezpieczenia, wczasy itp.) oraz z miesięcznego urlopu wypoczynkowego. Po ukończeniu 60 roku życia (kobiety — 50 lat) i po przepracowaniu 25 lat (kobiety — 20 lat) adwokat może przejść na emeryturę. Otrzymuje on wówczas 70% przeciętnego z ostatnich 5 lat wynagrodzenia (podstawa: 5 dowolnych lat z ostatnich 10 lat pracy).

Adwokaci należą do związku zawodowego pracowników państwowych. W razie choroby wypłaca się im wynagrodzenie w wysokości 90% ostatnio uzyskiwanego zarobku (inwalidzi wojenni — 100%). Adwokaci-kobiety korzystają z 4-miesięcznego urlopu połogowego.

Należność za obronę z urzędu płatna jest z wynagrodzenia uzyskiwanego przez więźnia w więzieniu.

Kierownika zespołu wyznacza prezydium obwodu, będące odpowiednikiem naszej rady adwokackiej. Kierownik z tytułu sprawowanej funkcji pobiera dodatek w kwocie 400 rubli miesięcznie. On właśnie bądź w jego zastępstwie dyżurny adwokat przyjmuje klientów i zawiera z nimi umowę (*dogovor-poruczenie*). Wysokość wynagrodzenia określa taryfa. Przykładowo: wynagrodzenie za sprawę ze stosunków pracy wynosi około 100 rubli, a za sprawę rozwodową — około 150 rubli.

Adwokaci z obwodu zbierają się dwukrotnie w ciągu roku na swych zebraniach, przy czym raz na dwa lata wybierają wspomniane już wyżej prezydium. Prezydium Samarkandzkie (*Samarkandskaja Oblastnaja Kollegija Adwokatow*) liczy siedem osób.

Prezydium przyjmuje aplikantów (*stażer-iurist*) kierowanych przez uniwersytety. Otrzymują oni miesięczne wynagrodzenie w kwocie 400 — 450 rubli. Aplikacja trwa 3—4 miesiące, najwyżej rok.

Wpis na listę adwokatów następuje bez egzaminu, jedynie na podstawie pozytywnej opinii zespołu i patrona. Uzbekcy koledzy oceniali istniejące w Polsce egzaminy adwokackie jako bardzo pożyteczne metody sprawdzania wiadomości kandydatów na adwokatów.

Na terenie republiki nie ma chwilowo centralnych władz adwokackich. Funkcję tę spełnia tymczasem Komisja Adwokacka przy Radzie Ministrów powołana przez tę Radę. Jednakże rozważane jest powołanie centralnego organu adwokackiego.

Postępowanie dyscyplinarne należy w całości do kompetencji Prezydium Obwodu. Stosowane są identyczne jak w naszej ustawie o ustroju adwokatury kary dyscyplinarne. Odwołanie od decyzji Prezydium rozpoznaje Komisja Adwokacka przy Radzie Ministrów.

Zdaniem uzbeckich kolegów procesowa pozycja obrońcy jest taka sama jak oskarżyciela, w społeczeństwie zaś adwokat cieszy się dużym uznaniem i autorytetem.

Dotychczasowe formy pracy zespołowej oceniają adwokaci w Samarkandzie jako zupełnie zadowolające i ich zdaniem nie zachodzi potrzeba zmiany tych form.

Adwokaci — tak jak i sędziowie — nie noszą tog.

Rozmawiający z nami adwokaci twierdzili, że w ciągu ostatnich 5 lat nie zetknęli się ze sprawami politycznymi, ewentualne zaś niewłaściwe lub obraźliwe słowa pod adresem ustroju lub władz, wypowiedziane w stanie nietrzeźwym, kwalifikowane są jako czyny chuligańskie. Alkohol w zasadzie nie ma wpływu ani łagodzącego, ani obciążającego na wymiar kary.

Uzbecką politykę kryminalną — w porównaniu z naszą — uznać należy raczej za liberalną, nastawioną przede wszystkim na profilaktykę. Na przykład wobec sprawcy dopuszczającego się po raz pierwszy mniejszej kradzieży nie stosuje się środków karnych, a jedynie sąd obywatelski stosuje środki wychowawcze (upomnienie, potrącenie zarobku itp.).

Areszt stosuje się bardzo rzadko. Zamiast niego stosuje się porękę udzielaną przez przedsiębiorstwo lub organizację.

Obowiązujące przepisy prawa karnego materialnego Uzbeckiej SRR przewidują warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej kary oraz kary potrącenia części zarobku.

Przedterminowe zwolnienie może być udzielone po odbyciu połowy kary; można także po tym okresie złagodzić orzeczoną karę.

Zdaniem informujących nas kolegów obserwuje się spadek przestępczości.

Porównanie tych informacji z polską praktyką będzie niewątpliwie ciekawe i pozytywne.